

SÄHKÖISEN LASKUN KÄYTTÖ PK-YRITYKSISSÄ

Tiivistelmä

Suomen Yrittäjät tiedusteli jäseniltään sähköisen laskun käyttöä ja näkymiä suomalaisissa pk-yrityksissä liittyen Euroopan komission käynnistämään asiantuntijaprojektiin, jonka tavoitteena on kehittää Euroopan laajuinen sähköisen laskun standardi ja markkinat. Selvityksen mukaan sähköpostilaskuja lähettävien pk-yritysten määrä on lähes kaksinkertaistunut vuoden 2005 syksyn tasolta, jolloin Suomen Yrittäjät yhdessä Suomen Pankin kanssa teki selvityksen sähköisen laskun käytöstä pk-yrityksissä. Tämän selvityksen merkittävin havainto on se, että lähes puolet pk-yrityksistä, jotka joko käyttävät tai suunnittelevat ottavansa käyttöön sähköisen laskun, toteuttaa sen lähettämällä tavallisen sähköpostin liitteenä pdf-muodossa laskun. Tämän jälkeen seuraavaksi yleisin toimintatapa näyttäisi selvityksen mukaan olevan sähköisen laskun lähettäminen suoraan kirjanpito-ohjelmasta asiakkaalle. Sen sijaan sähköisten laskujen lähettäminen kirjanpito-ohjelmasta ulkopuolisen e-laskupalvelun kautta asiakkaille on selvityksen mukaan selvästi vähäisempää. Sähköpostin liitteenä olevan laskun lähettämistä puoltaa se, että tällöin pankin tai operaattorin kustannukset jäävät pois. Muutoinkin lähes kaksi kolmasosaa vastanneista piti sähköisen laskun eduista tärkeimpänä kustannusten vähenemistä. Sähköisen laskun käyttöä haittaavina ongelmina yrittäjät pitivät sen yhteensopivuusongelmia asiakkaiden järjestelmien kanssa sekä asiakkaiden haluttomuutta ottaa vastaan sähköisiä laskuja. Näiden ohella ongelmina koettiin myös sähköisen laskun yhteensopivuus kirjanpito-ohjelmien kanssa.

Sähköisestä laskusta, tai verkkolaskusta, on puhuttu jo useiden vuosien ajan. Aihe kiinnostaa myös pk-yrittäjiä siitä syystä, että sen avulla voidaan säästää kustannuksia ja nopeuttaa laskutusta. Suomen Yrittäjät teki vuoden 1985 syksyllä yhdessä Suomen Pankin kanssa selvityksen sähköisten maksuliikennevälineiden käytöstä pk-yrityksissä. Tuolloin 11 % vastanneista ilmoitti käyttävänsä laskutuksessaan sähköistä laskua ja arvioivat sen käytön lisääntyvän merkittävästi tulevaisuudessa.

Euroopan komissio on käynnistänyt asiantuntijaprojektin, jonka tarkoituksena on kehittää Euroopan laajuinen sähköisen laskun standardi ja luoda sille myös markkinat. Samaan aikaan on myös valmisteluja käynnissä YK:n taholla maailmanlaajuisen standardin kehittämiseksi. Asia on siten kehitysvaiheessa laajalti maailmassa ja laajalti on myös ymmärretty ne mahdollisuudet, jotka liittyvät sähköisen laskun käyttöönoton yleistymiseen.

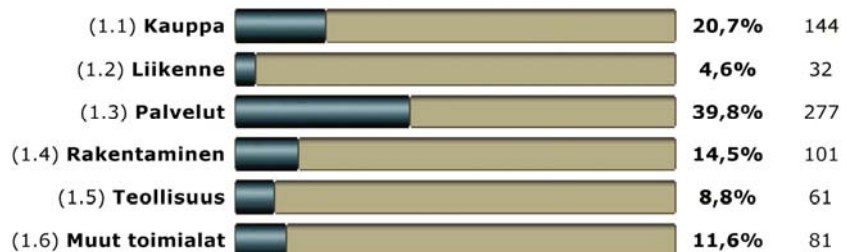
Suomen Yrittäjät tiedusteli jäseniltään Euroopan komission käynnistämään asiantuntijaprojektiin liittyen sähköisen laskun käyttöä ja näkymiä suomalaisissa pk-yrityksissä. Näin saadaan myös vertailutietoa siihen, miten asia on kehittynyt edelliseen tiedusteluun nähden.

Aineisto

Selvitys tehtiin lähettämällä vajaalle 5000 yrittäjälle sähköpostilla kysymyslomake. Vastauksia saatiin yhteensä 698 yritykseltä, jotka vastasivat kokoluokaltaan suurin piirtein suomalaisten pienten ja keskisuurten yritysten jakaumaa eri kokoiisiin yrityksiin. Toimialajakauma poikkeaa jonkin verran suomalaisten yritysten toimialajakaumasta siten, että liikenteen ja teollisuuden yritykset ovat hieman aliedustettuina ja sen sijaan palvelualan yritykset jonkin verran yliedustettuina vastanneiden joukossa. Todennäköistä on, että vastanneissa on suhteellisesti hieman enemmän sellaisia yrittäjiä, jotka omassa työssään ovat tottuneet käyttämään tietokonetta ja sähköisiä tietoliikennejärjestelmiä.

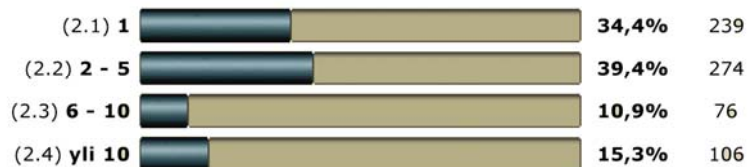
Yrityksenne toimiala

Kysymykseen vastanneet: 696 (ka: 3,2)

Yrityksenne työntekijämäärä

Kysymykseen vastanneet: 695 (ka: 2,1)

Sähköisen kaupankäynnin palvelumuodot yrityksessä

Sähköisen kaupankäynnin palvelumuotoja on useita yrityksillä käytössään. Yleisimpiä tällaisia palvelumuotoja ovat tarjousten vastaanottaminen tai lähettäminen sähköisesti, erilaiset sähköiset tuote-/palveluluettelot sekä sähköiset maksupalvelut.

Mitä seuraavista sähköisen kaupankäynnin palvelumuodoista yrityksenne käyttää?

Kysymykseen vastanneet: 559 (ka: 2,1)

Näistä keskeisistä sähköisen kaupankäynnin palvelumuodoista selvästi eniten käytetty on sähköisten tarjousten vastaanottaminen tai lähettäminen. Kolme neljästä ilmoittaa joko ottaneensa tai lähettäneensä sähköisiä tarjouksia. Tähän kysymykseen vastasi kuitenkin kaikista yrityksistä vain 80 %, jolloin epäselväksi jää, onko tähän kysymykseen vastaamatta jättäneet 20 % kaikista sellaisia, jotka eivät ole sähköisiä tarjouksia käyttäneet, vai onko tähän kysymykseen jäänyt vain epähuomiossa vastaamatta. Jos kaikki vastaamatta jättäneet ovat sellaisia, jotka eivät ole käyttäneet sähköisiä tarjouksia, putoaa sähköisten tarjousten käyttäjien osuus kaikista yrityksistä noin kahteen kolmasosaan. Vastaavasti myöskin sähköisten maksupalvelujen osalta tulkinta on samalla tavalla epäselvä. Niiden osalta kuitenkin voidaan sanoa, että noin puolet pk-yrityksistä käyttää sähköisiä maksupalveluja. Tässä suhteessa tilanne on suurin piirtein pysynyt samana kuin se oli 2,5 vuotta sitten.

Lähetettävien laskujen määrä

Lähetettävien laskujen määrällä on luonnollisesti merkitystä silloin, kun yritys suunnittelee sähköisten laskutusjärjestelmien käyttöönottoa. Jos määrät ovat hyvin pieniä, on myös saavutettavissa oleva hyöty vähäinen, jolloin sähköisen laskutusjärjestelmän investointikustannukset ja käyttökustannukset saattavat olla liian suuret saavutettavissa olevaan hyötyyn nähden.

Kuinka monta laskua yrityksenne lähettää vuosittain?

Kysymykseen vastanneet: 694 (ka: 1,7)

Vastanneista yrityksistä yli kolmasosa oli sellaisia, joissa vuosittain lähetettävien laskujen määrä on korkeintaan 100. Vastaavasti hyvin paljon laskuja lähetettäviä, yli 5000 kpl vuodessa, oli vain 3 %. Oletettavaa on, että niiden runsaan kolmanneksen, joilla laskujen määrä on korkeintaan 100, kohdalla merkittävää on sähköisen laskujen maksujärjestelmän investointi- ja käyttökustannusten suhde saavutettavissa olevaan hyötyyn. Jos peruskustannukset

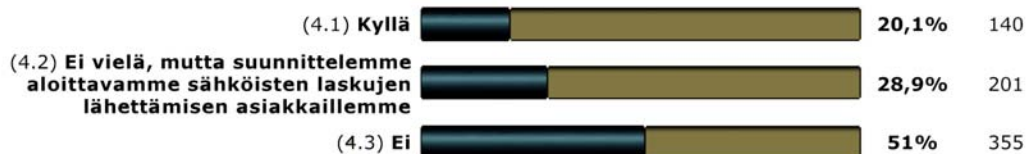
ovat liian suuret, yrittäjä luonnollisestikaan ei siirry sähköisen laskutusjärjestelmän käyttöön pienillä laskutusmäärillä.

Sähköisten laskujen lähettäminen asiakkaille

Vuoden 2005 syksyllä tehdyssä selvityksessä pk-yrityksistä 11 % sanoi käyttävänsä e-laskua omille asiakkailleen suuntaamassaan laskutuksessa.

Lähetääkö yrityksenne sähköisiä laskuja asiakkailleen?

Kysymykseen vastanneet: 696 (ka: 2,3)

Tässä selvityksessä e-laskuja asiakkailleen lähettävien yritysten lukumäärä oli lähes kaksinkertaistunut, noin 20 %:iin. Jo vuoden 2005 selvityksessä yrittäjät arvioivat, että nimenomaan sähköisen laskun käyttö tulee tulevaisuudessa lisääntymään ja näin näyttää käyneen tämän selvityksen mukaan. Tämän lisäksi vajaa kolmannes suunnittelee aloittavansa sähköisten laskujen lähettämisen asiakkailleen, mikä ennakoii sitä, että lähivuosinakin sähköisen laskun käyttö tulee merkittävästi lisääntymään pk-yrityksissä.

Sähköiseen laskuun siirtymistä pk-yrityksissä edistää se, että asiakkaat ovat alkaneet pyytää laskujen lähettämistä sähköisessä muodossa.

Ovatko asiakkaanne koskaan pyytäneet teitä lähettämään laskuja sähköisesti?

Kysymykseen vastanneet: 691 (ka: 1,6)

Asiakkaat ovat selvityksen mukaan pyytäneet laskuja sähköisessä muodossa 40 %:lta yrityksistä. Tämä vastaa melko hyvin jo sähköisiä laskuja lähettävien sekä niiden lähettämistä suunnittelevien yritysten osuutta pk-kentässä. Näitä on yhteensä noin puolet kaikista yrityksistä.

Sähköisen laskituksen tapa

Sähköinen laskutus voidaan periaatteessa toteuttaa hyvin monella eri tavalla. Lasku voidaan lähettää suoraan kirjanpito-ohjelmasta asiakkaalle ilman, että käytetään ulkopuolisia e-laskupalvelun tuottajia. Toinen tapa lähettää lasku on lähettää se kirjanpito-ohjelmasta ulkopuolisen e-laskupalvelun tuottajan palveluja käyttäen asiakkaalle. Periaatteessa lasku voidaan lähettää myös käyttäen asiakkaan kotisivullaan tarjoamaa laskutuslomaketta tai käyttäen e-laskupalveluja tarjoavan yrityksen nettilomaketta. Näiden vaihtoehtojen lisäksi on mahdollista lähettää lasku suoraan sähköpostissa sen liitteenä olevalla pdf-muotoisella laskulla.

Mitä sähköisen laskituksen tapaa yrityksenne käyttää tai suunnittelee ottavansa käyttöön?

Kysymykseen vastanneet: 507 (ka: 3,5)

Yrityksessä käytössä oleva tai suunnitteilla oleva suosituin sähköisen laskituksen laskutustapa näyttää olevan normaalin sähköpostin liitteenä oleva pdf-muotoinen lasku. Lähes puolet yrityksistä pitää tätä laskutusmuotoa riittävänä omiin tarpeisiinsa nähden. Tällainen sähköisten laskujen lähettämistapa, täysin suojaamattomasti sähköpostin yhteydessä, periaatteessa sisältää riskejä siitä, että tiedot joutuvat ulkopuolisten haltuun. Näyttää siltä, että tällaista ei juurikaan tapahdu ja että yrittäjät eivät tätä riskiä pidä merkittävänä. Kysymykseen liittyvissä kommentteissa yrittäjät perustelivat tätä käyttäytymistä sillä, että lasku voidaan lähettää ilman operaattorin tai pankin kustannuksia suoraan asiakkaalle ja kuitenkin näinkin saadaan merkittävimmät sähköisen laskun edut hyödynnetyksi. Silloin, kun laskujen lähettämismäärät ovat pieniä, pankkien perimiä e-laskupalvelujen hintoja pidettiin korkeina ja tästä syystä aivan avoimessa sähköpostissa tapahtuva sähköisten laskujen lähettämistapa on suosittu.

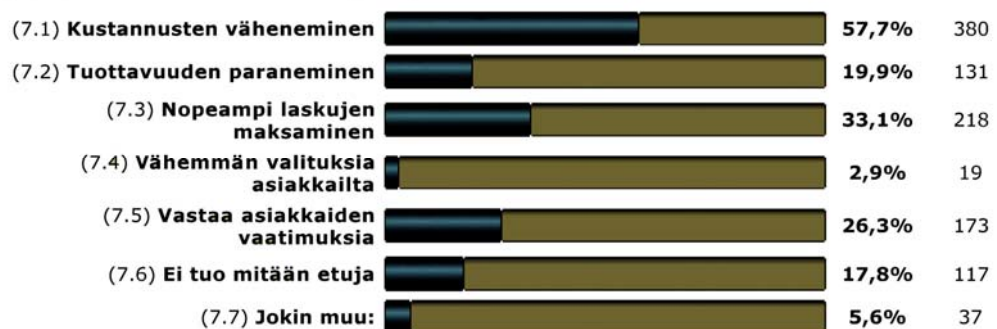
Laskujen lähettäminen ulkopuolisen e-laskupalveluja tarjoavan tahon kautta asiakkaalle on vasta kolmanneksi suosituin vaihtoehto tarjolla olleista vaihtoehtoista. Näistä vaihtoehtoista selkeästi merkittävin oli Finvoice.

Sähköisen laskun käytön edut

Sähköisen laskun eduista yrittäjät mainitsevat selkeästi tärkeimpänä kustannusten vähenemisen sähköistä laskua käytettäessä paperilaskun sijasta. Melkein kaksi kolmasosaa vastanneista pitää tätä tärkeänä sähköisen laskun käytön perusteena. Tämän ohella merkittäviä syitä sähköiseen laskuun siirtymisessä ovat laskujen maksamisen nopeutuminen sähköistä laskua käytettäessä sekä asiakkaiden vaatimuksiin vastaaminen. Vajaa viidennes vastaajista on sitä mieltä, että sähköiseen laskuun siirtyminen ei tuo mitään etuja paperiseen laskuun verrattuna.

Mitä pidätte sähköisen laskun potentiaalisina etuina?

Kysymykseen vastanneet: 659 (ka: 3)

Sähköisen laskun ongelmat

Ongelmista selkeästi ylitse muiden nousee kaksi tekijää. Noin puolet vastanneista pitää keskeisenä ongelmana yhteensopivuutta asiakkaiden järjestelmien kanssa tai sitä, että asiakkaat eivät ole halukkaita ottamaan vastaan sähköisiä laskuja. Noin kolmasosa vastanneista pitää ongelmana sähköisen laskun yhteensopivuutta kirjanpito-ohjelmien kanssa.

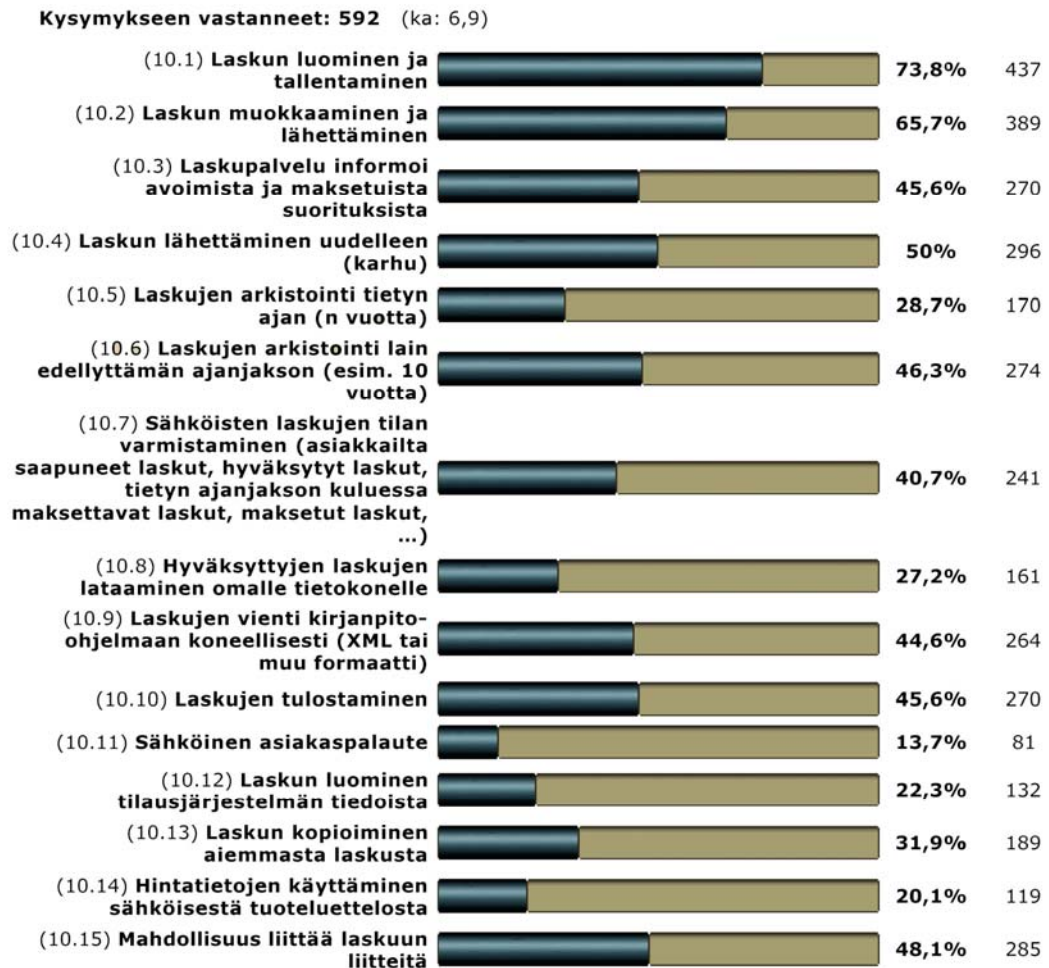
Asiakasnäkökulma luonnollisesti on merkittävä myös laskutuksen suhteen. Tästä johtuen on ymmärrettävää, että yrittäjät pitävät tärkeänä sitä, että asiakkaat suostuvat tai haluavat ottaa vastaan sähköisiä laskuja ennen kuin niihin siirrytään yrityksessä. Samoin myös yhteensopivuus niin asiakkaan järjestelmien kanssa kuin yrityksen oman kirjanpito-ohjelmiston kanssa on tärkeää siitä syystä, että näin voidaan saada paremmin hyötyjä sähköisen laskun käytämisestä. Sähköisesti siirtyvien laskujen skannaaminen yrityksissä niitä siirrettäessä laskutusjärjestelmästä kirjanpito-ohjelmistoihin tai muihin taloushallintojärjestelmiin on luonnollisesti turhauttavaa ja vie osan saavutetuista hyödyistä paperiseen laskuun verrattuna. Tästä syystä yrittäjät pitävät tärkeänä yhteensopivuutta kirjanpito-ohjelmien ja asiakkaan järjestelmien kanssa.

Tärkeimmät ominaisuudet sähköisessä e-laskussa

Ylivoimaisesti tärkeimpinä sähköisen laskun ominaisuuksina pidettiin laskun luomista ja tallentamista sähköisessä muodossa. Kolme neljästä piti tätä ominaisuutta tärkeänä. Tämän ohella kaksi kolmesta piti tärkeänä sähköisen las-

kun etuna mahdollisuutta muokata laskua ja lähettää se sähköisesti. Näiden kahden selvästi merkittävimmän ominaisuuden ohella yrittäjät arvostivat lukuisia muita sähköisen laskun tuottamiseen liittyviä ominaisuuksia. Merkittävänä pidettiin mahdollisuutta lähettää esim. helposti muistutuslasku asiakkaalle sähköisessä muodossa.

Mitä ominaisuuksia pidätte olennaisina sähköisessä e-laskupalvelussa?

Sähköisen laskutuksen käyttöönoton edistäminen

Merkittävimpinä tekijöinä, jotka edistävät sähköiseen laskuun siirtymistä yrityksissä pidettiin ilmaisia työkaluja ja ohjelmia sähköisen laskutuksen käyttöönottoon. Lähes kaksi kolmasosaa yrityksistä piti näitä tärkeänä tekijänä sähköisen laskun edistämisessä yrityksissä. Näiden jälkeen selkeästi tärkeimpinä muina tekijöinä pidettiin hyviä käyttöohjeita sekä sitä, että laskutuspalvelu täyttää lainsäädännön laskuille asettamat vaatimukset. Sen sijaan esim. laskujen saamisen nopeutumista vain vajaa kolmasosa piti tärkeänä sähköisen laskutuksen käyttöönoton tuomana etuna.

Mitä pidätte tärkeimpinä ominaisuuksina, jotta yrityksenne ottaisi käyttöön sähköisen laskituksen?

Kysymykseen vastanneet: 637 (ka: 3,5)

Julkaisija:

Suomen Yrittäjät
Mannerheimintie 76 A
PL 999, 00101 Helsinki
Puhelin (09) 229 221
Faksi (09) 2292 2980
toimisto@yrittajat.fi
www.yrittajat.fi